

J. W. G. Enkelshagen

RNICOZAI,
R. NICOZAI
LEMELEVAID

CHEF VAN DEN GENERALEN STAF

ONTWERP-VOORSCHRIFT

EENVOUDIG SPREEKMALEISCH

(MODERN BESCHAAFD MALEISCH)

2600

VASTGESTELD BIJ AANSCHRIJVING VAN DEN CHEF VAN DEN GENERALEN STAF
VAN 12 JUNI 1946, No. II/5340/926

CHEF VAN DEN GENERALEN STAF

ONTWERP-VOORSCHRIFT

EENVOUDIG SPREEKMALEISCH
(MODERN BESCHAAFD MALEISCH)

No. 2600

R. Nicolai

Vastgesteld bij aanschrijving van den Chef van den Generalen Staf
van 12 Juni 1946, No. II/5340/926

VOORWOORD.

In deze lessen krijgt U het modern beschaafd Maleisch, dat steeds meer de algemeene omgangstaal over geheel Indië wordt. Wanneer U ze goed bestudeert, kunt U zich tenminste eenigszins redden en hebt U een basis voor verdere oefening.

De uitspraak van de Maleische klanken verschilt in menig opzicht van die der Nederlandsche.

In open lettergrepen klinken de „a” en „o” niet zoo lang en helder als in het Nederlandsch, b.v.:

In „kapan” (wanneer) spreekt U beide a's even kort uit.

In „berapa” (hoeveel) wordt de eerste „a” korter uitgesproken dan de tweede.

De „o's” in „potong” (afsnijden) zijn beide even kort. In „toko” (winkel) worden beide o's langer uitgesproken.

De „g” mag U niet uitspreken als in het Nederlandsch, maar als een zachte „k”, zooals in het Engelsch „good”, b.v. „goenoeng” (berg), „gigi” (tand).

De „h” is aan het begin van een woord zeer zacht en bijna onhoorbaar. Aan het eind van een woord is ze steeds te hooren. U moet dus

goed opletten op het verschil in uitspraak van:

„moedah” (gemakkelijk)

en „moeda” (jong);

„toedjoeh” (zeven)

en „toedjoe” (richting);

„hampir” (bijna); „hāri” (dag);

„roemah” (huis); „soesah”

(moeite).

De „k” aan het slot van een woord moet men op het laatste oogenblik inhouden b.v. „anak” (kind); „doedoek” (zitten).

Voor de klemtoon geldt als algemeene regel, dat bij de uitspraak alle lettergrepen ongeveer even lang worden gezegd en een zeer licht accent valt op de voorlaatste lettergreep. Men kent dus niet die sterke accenten van het Nederlandsch.

De uitspraak lijkt eenvoudig, maar is dit in werkelijkheid niet. Men probeere dus van het begin af goed te luisteren naar hen, die het Maleisch goed spreken.

10.000 : selaksa
 100.000 : seketi
 1.000.000 : setajöeta

$\frac{1}{2}$ = satenga

LES I.

Tellen leert U gemakkelijk in het Maleisch.

0	nul (ol).
1	satoe (in samenstellingen se)
2	doea
3	tiga (denk aan de uitspraak van de g)
4	empat
5	lima
6	enam
7	toedjoeh (de h laten hooren)
8	delapan (beide a's kort, de e is toonloos)
9	sembilan
10	sepoeloeh (se is hier „een”; -er staat dus „een tiental”)
20	doea poeloeh
30	tiga poeloeh enz.
100	seratoes (wat zou „se” hier beteekenen?)
200	doea ratoes
300	tiga ratoes enz.
1000	seriboe
2000	doea riboe enz.

$\frac{1}{4}$ = saperampat.
 $\frac{1}{3}$ = sapentiga
 satoe periga
 seprapa
 satoe perlina

Men noemt de getallen van links naar rechts b.v.:

43	veertig drie: empat poeloeh tiga
87	delapan poeloeh toedjoeh
296	doea ratoes sembilan poeloeh enam

De getallen van 11 t/m 19 zijn anders, n.l.:

11	sebelas
12	doea belas
13	tiga belas enz.

Probeer eens onderstaande getallen uit te spreken:

23, 451, 786, 1111, 2232, 1946.

1111 : op twee manieren.

Oefening.

Lima saudara saya = familielid
 Toedjoeh goenoeng api = vuur.
 saudara perampocan =

Mijn 5 broers.
 Zeven vulkanen („vuurbergen”).

(Zooals U ziet worden de telwoorden meestal voor het zelfstandig naamwoord geplaatst).

De eerste jang pertama (of jang satoe).
 De tweede jang kedoea
 De derde jang ketiga enz.

korek a/i = lucifer . korek = aanrakers
 geretan = lucifer.

gan = lage hemel

beretan = (bergreeks) beretan op beretan

LES 2.

De volgorde van de woorden is in het Maleisch vaak anders dan in het Nederlandsch. Bijvoeglijke naamwoorden en de woorden „ini” (deze, dit), „itoe” (die, dat) plaatst men achter het woord waar ze bijhooren. Het koppelwerkwoord „zijn” is in het Maleisch onbekend. Het woord „ada” is geen koppelwerkwoord, maar beteekent „zijn” in den zin van „bestaan” of „aanwezig zijn”.

Leesoefening 1.

1. Njonja itoe moeda
Mevrouw die jong	Die mevrouw is jong.
2. Toean ini toea
Heer deze oud	Deze heer is oud.
3. Orang itoe miskin
Mensch die arm	Die man is arm.
4. Nona ketjil itoe kaja
Juffrouw klein die rijk	Die kleine juffrouw is rijk.
5. Topi besar itoe moerah
Hoed groot die goedkoop	Die groote hoed is goedkoop.

Een vragende zin wordt gevormd door er „apa” voor te zetten zonder dat de volgorde der woorden verandert.

Leesoefening 2.

1. Apa njonja itoe moeda	Is die mevrouw jong?
2. Apa toean ini toea	Is die heer oud?
3. Apa orang itoe kaja	Is die man rijk?
4. Apa nona ketjil itoe kaja	Is die kleine juffrouw rijk?
5. Apa topi besar itoe moerah	Is die groote hoed goedkoop?

Deze manier van vragen met „apa” is echter niet aan te bevelen, omdat het eigenlijk geen Maleisch maar Javaansch is. In goed Maleisch gebruikt men altijd als vraagwoord „kah” of „tah”, dat dan aan het voor-naamste woord in den zin wordt vastgehecht. „Apa” beteekent in het Maleisch „Wat?”. *in de zin van*

bv: Ajah toean sakitkah
Moedakah anak itoe
Apa itoe *of itoe apa.*

Is Uw vader ziek?
Is dat kind jong?
Wat is dat?

Ook kan men, evenals bij ons, de zin vragend maken uitsluitend door de vragende toon bv.: Tinggi goenoeng Merapi? (Is de berg Merapi hoog?)

LES 3.

Leesoefening 1.

1. Saja minoeman soesoe panas
ik drink melk warm	Ik drink warme melk.
2. Minoeman orang tjina tèh
drank mensch china thee	De Chineezen drinken thee.
3. Serdadoe Belanda itoe berani
soldaat Holland die dapper	De Hollandsche soldaten zijn
dapper.
4. Anak ketjil takoet
kind klein bang zijn	'n Klein kind is bang
5. Kita makan banjak roti
Wij eten veel brood	Wij eten veel brood.
6. Orang sakit itoe makan
Mensch ziek die eten
sedikit sadja
weinig slechts	De zieke eet maar weinig

In deze zinnen ziet U dat het Maleisch geen aparten vorm kent voor het enkelvoud of meervoud, noch bij het werkwoord, noch bij het zelfstandig naamwoord.

Uit zin 3 en 6 ziet U dat „itoe” behalve „die, dat” ook kan dienen als bepalend lidwoord.

Leesoefening 2.

1. Siapa minoem soesoe?	Wie drinkt melk?
2. Siapa minoem air?	Wie drinkt water?
3. Anak ketjil takoetkah?	Is een klein kind bang?
4. Serdadoe Belanda itoe beranikah?	Is de Hollandsche soldaat dapper?
5. Orang sakit itoe makankah
banjak?	Eet de zieke veel?

Wanneer we antwoorden op een vraag, dan zegt men nooit kortweg „ja” of „neen”, maar men herhaalt het woord in den zin, waar het op aankomt, bijv.:

1. Ia kaja?	Is hij rijk?

Antwoord:

Boekan kaja, toean, ia miskin sekali.
niet zijn zeer

2. Boedak itoe pinter, boekan?
jongen knap niet zijn	Die jongen is knap, niet?

Antwoord:

Boekan pinter ia, bodoh sekali Hij is niet knap, maar zeer dom.

Wanneer ik dus antwoord op zin 3 van oefening 2 dan zeg ik: „berani toean!” (Ja mijnheer) of „tidak berani, toean”, (neen mijnheer).

Leer:

berapa hoeveel?
semoea alles, allen.
bagaimana hoe? hoedanig?

Lees:

Semoea orang jang doedoe di kam-
zitten of wonen

pong Doerian, soedah pindah
reeds verhuizen

Alle menschen die in kampong

Doerian woonden, zijn reeds
verhuisd.

LES 4.

Leesoefening 1.

1. Tadi kita lihat seorang Zooeven zagen wij een Amboneesch
Zooeven wij zien een mensch
serdadoe Ambon soldaat
soldaat Ambon
2. Ia toenggoe dimoea tangsi Hij wacht vóór de kazerne.
Hij wachten vóór kazerne
3. Kemarin Wongso lihat apa? Wat heb je gisteren gezien, Wongso?
Gisteren Wongso zien wat?
4. Saja dengar apa disana Wat hoor ik daar?
Ik hooren wat daar
5. Baboe itoe tjoetji apa Wat wascht de baboe?
Dienstmeisje het wasschen wat
6. Baboe itoe tjoetjikah Wascht de baboe?
Baboe de wasschen
7. Saja minoem apa? Wat drink ik?
Ik drinken wat
8. Adakah minoeman saja soesoe Drink ik koude melk?
zijn? drank mijn melk
dingin
koud.
9. Toenggoekah serdadoe Ambon Wacht een Amboneesch soldaat
wachten? soldaat Ambon
dimoea tangsi? vóór de kazerne?
voor kazerne?

ker. vnr. = bezit. vnr.,

alleen bij vragen van de tijd.

konjeng = horloge = klok
voor de lezende bij de hand voor de overblijvende plaat

Het Maleisch heeft niet zooals het Nederlandsch een aparten vorm om de tegenwoordige en verleden tijd uit te drukken. Toch is de zin voldoende duidelijk als we letten op de woorden die erbij behooren (tadi: zooeven, kemarin: gisteren). Het vraagwoordje „kah” staat, zooals we al weten, achter het voornaamste woord van de zin, meestal het werkwoord of naamwoordelijk deel van het gezegde. Voor het vraagwoord „apa” (wat?) geldt hetzelfde.

Om in het Maleisch te zeggen hoe laat het is, hebben we nog eenige woorden te leeren.

Roekoel		uur (eigenlijk: slaan).
menit		minuut
koerang		vóór (letterlijk te weinig, min).
lebih		over (letterlijk: voorbij, meer).
setengah		half (één half).
seprapat		kwartier (van seperempat: één vierde deel).

Leesoefening 2.

1. Baboe, poekoel berapa?	Baboe, hoe laat is het?
2. Poekoel sembilan, toean	Negen uur, mijnheer.
3. (Adakah) toean makan setengah doea?	Eet U om half twee?
4. Poekoel satoe koerang seprapat saja akan makan.	Ik zal om kwart voor een eten.
5. Poekoel doea lebih seprapat njonja tidoer	Mevrouw slaapt om kwart over twee.
6. Setengah doea lebih lima menit.	Vijf minuten over half twee.
7. Setengah doea koerang lima menit.	Vijf minuten voor half twee.

Tijdsbepalingen plaatst men in het Maleisch graag voorop in den zin.

LES 5.

Voor een plaatsaanduidend woord wordt vaak „di” gezet. Bijv.

dimoeke roemah itoe	vóór het huis (moeke: gelaat, vóór-zijde van iets).
(dibelakang roemah itoe)	achter het huis (belakang: rug, achterzijde van iets).

„Ke” duidt een richting aan: „naar”; „dari” duidt de richting aan „vanwaar”. Bijv.:

Itoe karéta api dari Betawi ke Bandoeng.

Ia kepasar

Ia dipasar

Ia dari pasar

Dat is de trein van Batavia naar Bandoeng.

Hij gaat naar de pasar (markt).

Hij is op de pasar.

Hij komt van de pasar.

Leer nog de volgende woorden:

atas: op, boven

bawah: onder

sebelah: naast

sisi: naast

dalam: in

loear: uit, buiten.

*badjoe dalam = onder
locar = over*

Deze voorzetsels worden meestal gebruikt in combinatie met di, ke en dari. Bijv.:

1. Boekoe toean diatas lemari
boek op kast

Uw boek ligt op de kast.

2. Iboe saja diroemah sakit
moeder in huis ziek

Mijn moeder ligt in het ziekenhuis.

3. Topi ajah didalam lemari
hoed vader in kast.

Vaders hoed ligt in de kast.

4. Djongos saja dari Betawi

Mijn Djongos komt van Batavia

5. Roemah doktor disisi roemah
saja naast.

Het huis van den dokter is naast het mijne.

6. Oto itoe kesebelah kanan
auto naar zijde rechts

Die auto gaat naar rechts.

7. Koki lambat didapoer
langwegblijven, keuken

Kokki blijft lang in de keuken.

8. Kebon itoe menggosok sepatoe
tuinman poetsen schoen.

De tuinman poetst de schoenen.

Bovenstaande les meermalen overlezen en overschrijven. Nieuwe woordjes bijschrijven in uw woordenlijstje!

LES 6.

De woorden om personen aan te duiden zijn:

hamba, beta (ambon)
saja of akoe (*uit de hoogte*)
engkau (kau), kamoe
ia (dia)
kita

ik
jij, u (enk. en meerv.)
hij, zij (enk. en meerv.)
wij (als de aangesprokene meege rekend wordt).

*binu = echtgenote (vrouw)
isteri = (deftig)
solanis = (")*

kami

wij (als de aangesprokene **niet** meegerekend wordt).

merēka itoe)

zij (meervoud)

orang itoe)

men

Orang

„kowé” (jij) is minder beleefd en eigenlijk ook geen Maleisch. Het is beter dit woord **niet** te gebruiken.

Heel vaak gebruikt men in plaats van deze woorden de titel of eigen-
naam van de personen bijv.:

Baboe mesti (pêrgi) kepasar!

Je moet naar de pasar gaan, Baboe!

De bezitsverhouding wordt aangegeven door bovengenoemde woorden achter het zelfstandig naamwoord te zetten. „Kamoe” wordt dan „moe”; „akoe” wordt „koe”; „ia” wordt „nja” bijv.:

Roemah saja (of roemahkoe):

miin huis

Roemahmoe:

ie huis

Roemahnja:

zijn (of haar) huis.

In de spreektaal, vooral van Europeanen, hoort men vaak het woord „poenja” gebruiken. Het is een afkorting van „empoe” (Heer, bezitter van iets) en „nja” (ervan) dus: „saja poenja roemah”: (het huis waarvan ik de bezitter ben) mijn huis.

Deze manier van spreken is echter minder goed en moet men zooveel mogelijk vermijden.

Leesoefening.

1. Kemarin toean litnan kita Gisteren ging onze luitenant met
gisteren luitenant
serta isterinja pergi ke bioskop zijn vrouw naar de bioscoop.
met vrouw
2. Dimoeke bioskop ia beli doea Voor de bioscoop kocht hij 2
 koop
kartjis seringgit harganja kaartjes voor één rijksdaalder.
kaartje één rijksdaalder prijs ervan.
3. Ia membajar 3 roepiah dan Hij betaalde 3 gulden en kreeg
 betalen gulden
terima kembali seketip, 1 dubbeltje, 1 kwartje, twee halve
ontvangen terug 1 dubbeltje,
setali, doea gobang dan stuivers en 10 cent terug.
1 kwartje, 2 halve st.
sepoeloeh sèn.
cent.

sventik = injectye = prik
palang mihak = povod kovan
"rood".

9

LES 7.

Leesoefening.

1. Djongos, soedahkah bangoen al ? opstaan
sopir itoe?
chauffeur
Nanti toean maoe pergi straks willen
kesetasioen
station.
Djongos, is de chauffeur al op?
Ik wil straks naar het station gaan.
2. Soedah toean; tadi saja melihat al zooeven zien
dia. Ia soedah mandi.
hem baden.
Ja mijnheer; zooeven zag ik hem.
Hij had al gebaad.
3. Kemarin doeloe toean (itoe) Eergisteren
pergi ke Batawi dengan otonja met auto
jang baroe.
nieuw
Batavia gegaan met zijn nieuwe auto.
4. Hari ini ia akan poelang. Naar huis terugkeeren
Besok atau hari loesa ia akan morgen overmorgen
datang dikantornja.
Vandaag komt hij terug. Morgen of overmorgen zal hij op zijn kantoor komen.
5. Pagi-pagi toean doedoek 's morgens vroeg zitten
dimoeke roemahnja bersama samen
dengan isteri dan anaknja.
met vrouw en kind
's Morgens vroeg zit mijnheer voor zijn huis met zijn vrouw en kinderen.

Opgave.

1. Saja poelang keroemahkoe: Vervang „Saja” in dit zinnetje door engkau, kamoe, ia, kita, kami.
2. Tracht zelf zinnen te maken met de reeds bekende woorden.
3. Dezelfde zinnen vragend, ontkennend enz. maken.
4. Gebruik de woorden „soedah” en „akan” in zinnen.

Regel: Het meervoud van een zelfstandig naamwoord wordt wel eens aangegeven door verdubbeling van het woord. Zoo zou men boven in

praendeng = gebaard geraspte plapp met vleeschsoep

zin 5 ook kunnen zeggen: „bersama dengan isteri dan **anak-anaknja**. Dit doet men echter alléén wanneer men op het meervoud bepaald nadruk wil leggen en het overigens uit de samenhang niet duidelijk zou zijn.

LES 8.

Leesoefening.

1. Anak ² soeka minoem tjoklat,
houden van
limoen dan minoeman jang
limonade
lain.
andere.
Ia tida boleh minoem bir atau
mogen bier of
sopi. <i>= krumen</i>
jenever.	Kinderen houden van chocolade,
limonade en andere dranken.
Zij mogen geen bier of jenever
<i>anggor = wijn.</i>
drinken. <i>anggor pef = champagne.</i>
<i>lejen = klapperwijn.</i>
2. Njonja ² dan toean ² soeka
minoem tèh, kopi, sopi manis
thee, koffie, borrel zoet	Dames en heeren houden van thee,
koffie, een likeurtje.
3. Malam hari koki masak ken-
avond dag koken aard-
tang daging atau ikan dan
appel vleesch of visch en
sajoeran
groente.	's Avonds kookt de kok aardappelen
vleesch of visch en groente.
4. Poekoel enam lebih seprapat
saja bangoen dan makan roti
opstaan
dengan telur ayam.
ei kip	Om kwart over 6 sta ik op en eet
brood met een kippenei.
5. Tengah hari makanan kita
midden dag
nasi gorèng dengan
rijst (gekookte) bakken
mata sapi
oog koe	's Middags eten wij nasi goreng
met een spiegelei.

Vertaal:

1. Anak ketjil bolehkah minoem bir?
2. Ia soeka minoem apa?

selor dadar = bunnulet.
 " bebeh = cendeki.
 bebeh. = gi.
 ajago = haan.

mantri: *hulp nickenverpleger.*

3. Kemarin malam poekoel berapa toean sampai (aankomen) di Betawi.
4. Berapa serdadoe Belanda dan Ambon di tangsi?
5. Anak ketjil itoe sakitkah? Ia tida maoe makan.
6. Siapa masak kentang di dapoer?

Door de lessen vaak over te schrijven krijgt U de woorden goed in het geheugen. Probeer ook de vragen in het Maleisch te beantwoorden.

LES 9.

1. Wah! Orang di aloen- Hé, wat zijn er veel mensen op
„Uitroep” mensen op voor- de aloen-aloen (een groot veld)!
aloen banjak sekali!
plein veel zeer
Dari mana orang sebanjak Waar komen al die lui vandaan?
van waar mensch zoo veel
itoe?
als die
2. Dari bioskop; disana kelihatan Uit de bioscoop; daar kan men iets
van(af) te zien zijn
apa² dari (pada) perang antara zien van den oorlog tusschen
iets van oorlog tusschen
Amerika dan Djepang Amerika en Japan.
en Japan
3. Bioskop itoe terlaloe besar; Die bioscoop is zeer groot; er
die zeer groot
barangkali 1000 orang terma- kunnen misschien wel 1000 men-
misschien mensch binnen schen in.
soek (di) dalamnja.
gaan binnen.
4. Siapa menang? Toean tida Wie heeft gewonnen? Weet U het
wie winnen heer niet
tahoe? niet?
weten
Lihat sadja di soerat kabar. Kijk maar in de krant.
zie maar in brief bericht.
Djepang kalah. Japan heeft verloren.
verliezen

mata air - bron. *Thush slap* } *lembek*

5. Di Amerika ada banjak Amerika heeft veel oorlogsschepen
Amerika bezitten veel
kapal perang, jang besar sekali, die zeer groot zijn en sterk.
schip oorlog die groot erg
lagi koeat. (*of lulahe beran*)
en sterk.
6. Tentaranja besar djoega dan Hun leger is ook groot en hun
sendjatanja baroe. wapenen zijn nieuw.
zijn wapenen nieuw.

glueer = senapan.

Opgave.

Probeer de niet-vragende zinnen vragend te maken.

orang djabat

*slecht meewerk
kennedwillige.*

LES 10.

Vertaal in het Nederlandsch:

1. Kapal perang jang besar ada di Priok. *Tendjong = karp.*
2. Sekarang poekoel satoe tengah hari.
3. Panas sekali di kapal itoe.
4. Banjak anak kapal (matroos) tidoer. Ia soedah makan.
5. Di mana toean kapten (kapitein) Siapa tahoe?
6. Saja tida(k) tahoe toean, tadi pagi ia soedah pergi ke Betawi.
7. Poekoel berapa ia barangkali soedah kembali?
8. Seorang toean opsir mesti tahoe toean.
9. Ada anak² kapal (matrozen) jang mandi, sebab (want) nanti ia djoega pergi ke kota (stad).
10. Apa toean soeka minoem bir satoe gelas dengan ès (ijs)?
11. Tida(k) soeka, maoe minoem teh sadja; soesoe sedikit.
12. Sinjo (jongeheer) soeka minoem limoen, soedah lama ia tiada minoem apa-apa. (tidak apa-apa: niets).
13. Harga berapa semoeanja djongos?
14. Teh itoe empat ketip, toean; limoen empat poeloeh lima sen.
15. Toean itoe bajar seroepiah. Ia terima kembali berapa?
16. Toean itoe terima kembali seketip dan doea gobang.
17. Di Betawi ada banjak roemah makan; ada jang besar, ada jang ketjil.
18. Disana orang bisa makan nasi dengang ayam atau kentang dengan sajoer-sajoeran.

Kali ini =
Stuk wakti
1 orang makan =
1 orang makan
2 orang makan
3 orang makan
4 orang makan
5 orang makan
6 orang makan
7 orang makan
8 orang makan
9 orang makan
10 orang makan
11 orang makan
12 orang makan
13 orang makan
14 orang makan
15 orang makan
16 orang makan
17 orang makan
18 orang makan
19 orang makan
20 orang makan
21 orang makan
22 orang makan
23 orang makan
24 orang makan
25 orang makan
26 orang makan
27 orang makan
28 orang makan
29 orang makan
30 orang makan
31 orang makan
32 orang makan
33 orang makan
34 orang makan
35 orang makan
36 orang makan
37 orang makan
38 orang makan
39 orang makan
40 orang makan
41 orang makan
42 orang makan
43 orang makan
44 orang makan
45 orang makan
46 orang makan
47 orang makan
48 orang makan
49 orang makan
50 orang makan
51 orang makan
52 orang makan
53 orang makan
54 orang makan
55 orang makan
56 orang makan
57 orang makan
58 orang makan
59 orang makan
60 orang makan
61 orang makan
62 orang makan
63 orang makan
64 orang makan
65 orang makan
66 orang makan
67 orang makan
68 orang makan
69 orang makan
70 orang makan
71 orang makan
72 orang makan
73 orang makan
74 orang makan
75 orang makan
76 orang makan
77 orang makan
78 orang makan
79 orang makan
80 orang makan
81 orang makan
82 orang makan
83 orang makan
84 orang makan
85 orang makan
86 orang makan
87 orang makan
88 orang makan
89 orang makan
90 orang makan
91 orang makan
92 orang makan
93 orang makan
94 orang makan
95 orang makan
96 orang makan
97 orang makan
98 orang makan
99 orang makan
100 orang makan

*iboe bapuk
= onder*

maesah - pisa

Vertaal in het Maleisch:

1. Wie heeft een goedkoope hoed gekocht?
2. Mijn vader heeft een hoed gekocht en nieuwe schoenen.
3. Houdt U van visch of van vleesch (eten), mevrouw?
4. 's Middags eten we rijst; 's avonds aardappelen; weet U dat niet?
5. Op een oorlogsschip eet men 's morgens brood.
6. Wie poetst de schoenen en wie wascht het vaatwerk (borden)?
7. Wie kocht de kaartjes en hoeveel betaalde hij? *harganya*
8. Overmorgen gaat mijnheer met zijn vrouw naar het station.
9. Hij wacht daar en komt misschien om drie uur terug.
10. Wie won den oorlog tusschen Amerika en Japan?

in mesik tanga di sana

LES 11.

De „lijdende” vorm wordt in het Maleisch aldus uitgedrukt:

- 1e pers: koe boeka pintoe ini } Ik open deze deur (eigenl. door mij
saja boeka pintoe ini } wordt deze deur geopend).
- 2e pers: Kauboeka pintoe ini } Jij opent deze deur (eigenl. door jou
Kamoe boeka pintoe ini } wordt deze deur geopend).
- 3e pers: Diboekanja pintoe ini } Zij (hij) opent deze deur.
Diboeka oleh merēka pintoe ini } (Door hem wordt deze deur
geopend.)

In deze voorbeelden ziet u dus dat de objectieve of lijdende vorm in de derde persoon gevormd wordt door „di” vóór het werkwoord te plaatsen. Deze lijdende vorm gebruikt men in het „Maleisch” veel meer dan bij ons en daarom kan men in het Nederlandsch vaak beter een actieven vorm gebruiken.

Voorbeelden:

1. Beloem dibajarnja oetangnja } hij heeft zijn schuld nog niet be-
Nog niet betalen schuld } taald.
2. Kambing itoe soedah dibelit } Die groote slang heeft zich om die
geit }
oléh oelar besar itoe. } geit gekronkeld.
kelen door slang }

*Roemah gading = pandhuis.
hama = naam.
terima karni = dank je wel.
fida esah = " " " heeft niet.*

3. Pertanyaan saja tidak
vraag
didjawabnja.
antwoorden.

Mijn vraag werd door hem niet
beantwoord.

Vergelijk:

1. Ajah memboeka pintoe
vader
Pintoe diboeka (olèh) ajah	}	Vader opent de deur.
2. Sopir membawa ban dari oto
Ban dari oto dibawa (olèh)
sopir		De chauffeur brengt een autoband.

In deze zinnen is de actieve vorm steeds uitgedrukt door het voorvoegsel „me” met een neusklank. De regels hiervoor zijn als volgt:

Begint het werkwoord met b. dan plaatst men in den actieven vorm „mem” ervoor bijv.: boeka — memboeka.

Begint het werkwoord met d. dan plaatst men in den actieven vorm „men” ervoor bijv.: dengar (hooren) — mendengar.

Begint het werkwoord met g. dan plaatst men in den actieven vorm „meng” ervoor bijv.: gosok (wrijven) — menggosok.

Begint het werkwoord met tj. dan plaatst men in den actieven vorm „men” ervoor bijv.: tjoba (trachten, probeeren) — mentjoba.

Begint het werkwoord met p. dan valt p. weg en plaatst men „mem” ervoor bijv.: pikoel (dragen) — memikoel.

Begint het werkwoord met t. dan valt t. weg en plaatst men „men” ervoor bijv.: tangis (weenen) — menangis.

Begint het werkwoord met k. of h. of klinker dan vallen k of h weg en plaatst men „meng” ervoor. bijv.: kaboel (aanvaarden) — mengaboel, hamboer (uitstrooien) — mengamboer; ikoet (volgen) — mengikoet.

Begint het werkwoord met s dan valt s weg en plaatst men „menj” ervoor bijv.: sapoe (vegen) — menjapoe.

Begint het werkwoord met r of l dan plaatst men alléén „me” ervoor bijv.: lihat (zien) — melihat.

Leesoefening.

1. Sopir, djangan minoem rokok
verbod drinken rook
di kamar oto.
kamer. | Chauffeur, je mag in de garage niet
rooken. |
|--|--|

Handwritten notes:
lihat { tidak mau
bukan
djangan
tidak (mau)
verbod

2. Periksa sadja! Masih Xijk eens! Is er nog benzine, olie
 onderzoeken slechts nog
 adakah benzin, minyak dan air? en water?
 benzine, olie water
3. Kalau koerang, nanti banjak Als er te weinig is, hebben we straks
 te weinig straks
 soesah di tengah djalan. onderweg veel last.
 moeite onderweg
4. Pakai sepeda toean sadja. Gebruik mijn fiets maar, wees
 gebruiken fiets
 tetapi (tapi) hati-hati, ja! echter voorzichtig hoor! Val niet!
 maar voorzichtig
 Djangan djatoeh!
 vallen

LES 12.

Leesoefening.

1. Sekarang kami soedah membitjara Thans spreken we al een beetje
 Thans wij spreken
 bahasa melajoe sedikit; Maleisch; iederen avond als het
 taal maleisch weinig eten afgelopen is, studeer ik
 tiap-tiap malam habis met mijn vriend.
 ieder avond afgelopen
 makan saja beladjar
 eten ik leeren
 bersama dengan sobatkoe
 met vriend
2. Tetapi kemarin malam ia tida Maar gisterenavond kwam hij niet,
 maar gisterenavond hij niet
 datang, sebab disoeroeh want door den kolonel was be-
 komen want bevolen worden volen, dat alle manschappen voor
 oleh toean kornel semoea de tangsi moesten aantreden.
 door heer kolonel alle
 orang mesti barbaris di
 man moeten aantreden
 moeka tangsi.
 voor tangsi.

<p>3. Poekoel 10 serdadoe, toean²
uur 10 soldaat, heeren
opsir, toean kornel sendiri
officier, kolonel zelf
di atas koedanja barbaris di
op paard aantreden op
tempat itoe.
plaats die</p>	<p>Om tien uur stonden soldaten,
officieren, de kolonel zelf op
zijn paard, ter plaatse aangetre-
den.</p>
<p>4. Pakaian, boentil, senapan, pèlor,
kleeren ransel geweer kogel
klewang soedah diperiksa
reeds worden ge-
inspecteerd
doeloe. Poekoel 10.30
eerder uur 10.30
disoeroeh oleh
bevolen worden door
toean kornel: „Madjoe”.
kolonel voorwaarts.</p>	<p>Kleeren, ransei, geweer, kogels,
klewang waren reeds van te voren
geïnspecteerd. Om half elf werd
door den kolonel gecomman-
deerd: „Voorwaarts”.</p>

Opgave:

Lees les 11 en 12 nog eens een paar keer goed over, dan kunt ge onderstaande vragen vertalen en beantwoorden in het Maleisch.

1. Sopir bolehkah minoem rokok? 2. Sopir mesti periksa apa? 3. Toean soedahkah memberi wang kepada kebon? 4. Ban oto mesti diambil oleh siapa? 5. Sepèda toean bolehkah dipakai oleh kebon? 6. Kami soedahkah membitjara Melajoe? 7. Kapan (wanneer?) saja beladjar? 8. Disoeroeh apa oleh toean kornel? 9. Siapa barbaris poekoel sepoeloeh? 10. Di mana ia barbaris?

LES 13.

Leesoefening.

<p>1. Malam itoe bagoes sekali
 avond die mooi erg
 sebab terang boelan.
 want, helder maan
 Sebab apa kita membaris
 reden wat wij marcheeren
 ke goenoeng?
 naar berg.</p> | <p>Die avond was zeer mooi, want
 het was volle maan.
 Waarom gingen we de bergen in?</p> |
|--|---|

2. Doeloe saja tida mengerti apa² Eerst begreep ik er niets van,
eerst ik niet begripen iets,
tapi (tetapi) sekarang saja maar nu weet ik het.
maar nu ik
tahoe.
weten.
3. Mata-mata kita soedah memberi Onze spionnen hadden medegedeeld
spion reeds geven
tahoe: ada banjak orang djahat dat er veel booswichten zaten in
weten zijn veel booswicht
dalam kampong dekat een kampong dicht bij de bergen.
in kampong dichtbij
goenoeng itoe.
berg die
4. Sebab itoe kita disoeroeh Daarom werd ons opgedragen daar
reden die wij bevolen worden
periksa disana dan men- een onderzoek in te stellen en te
onderzoeken daar en pro-
tjoba tangkap orang itoe. probeeren die lui te pakken.
beeren pakken man die.
5. „Awas” kata sersan kita „Voorzichtig”, zei onze sergeant,
voorzichtig zeggen sergeant wij
„Klewang di tangan! doea orang- „Klewang in de hand! Twee posten
klewang in hand twee man
djaga tinggal disini”. blijven hier.”
waken blijven hier.
6. Kita 5 orang berdjalan kekiri, Wij met ons vijven gaan naar links,
wij 5 man gaan naar links,
jang lain kekanan. de anderen naar rechts.
die ander naar rechts.
7. Saja dengar boenji senapan In de verte hoor ik een geweer-
Ik hoor geluid geweer
dari djaoeh. schot.
vanuit ver.

kenal = kennen

kenai = treffen

kramah = heilig graf

pollang = naar lui komen

beloem = nu niet gaan

paka = dwingen

koetoeeran = graf

kasi (memberi) tahoe kenniogen van

kasi = geven

asalmoa = afkomstig van

LES 14. pasang = schieten

kenapa = waarom

Onderstaande zinnen kunt U niet vertalen als ge de woordjes van de voorafgaande oefeningen niet goed in Uw geheugen hebt. Repeteer die dus meerdere malen, o.a. door de zinnen heen en terug te vertalen, er vragen over op te stellen en in het Maleisch te beantwoorden, enz. enz.

Vertaal in het Nederlandsch:

1. Semoea serdadoe diam-diam sadja, dan sangkoer dipasang di sena-pannja.
2. „Pelan-pelan” kata sersan „djangan rokok, sebab moesoeh tida bolèh melihat api.”
3. Banjak njamoek ada didalam hoetan; pasang kelamboe di topi besi.
4. Lihat, ada apa di parit itoe?
5. Saja kira orang Djawa, jang djatoeh mati.
6. Periksa betoel, barangkali masih hidoep.
7. Panggil toean dokter, ia ada di djalanan besar.
8. Madjoe sekarang; moesoeh tida djaoeh.
9. Diam, saja dengar orang jang bitjara, datang kemari.
10. Ajo! Lekas kebelakang pohon itoe. Saja kira pagi-pagi kita akan serang desa itoe memakai sangkoer.

diam stil
diam-diam ... doodstil
sangkoer bajonet
pasang in orde brengen,
opzetten
pelan-pelan ... langzaam
api vuur
njamoek muskiet
hoetan bosch
kelamboe ... muskietengaas
topi besi helm
parit sloot, greppel
kira denken, meenen
orang Djawa . Javaan

mati dood
djatoeh mati.... sneuvelen
betoel echt, goed,
seguur.
hidoep leven(d)
kemari hierheen
ajo! uitroep
lekas vlug
pohon boom
serang aanvallen
desa kampong, dorp
pakai sangkoer . met de bajonet

Probeer eens zinnen te maken van bovenstaande woorden. U begint met zeer eenvoudige, korte zinnetjes; langzamerhand worden ze wel langer. Dit is een uitstekend middel om de woorden te onthouden.

Bijv.:

Anak itoe mesti diam, enz. enz.

Bazim = afdeeling

debi koorang = ongewoon

lam = anderen

djinat = talisman

koerang periksa = ik weet het niet

Wacht = oetara
 selatan
 timur = oost
 barat = west
 Tawman = krijgsgesangen.

LES 15.

angin = wind
 hoedjan = regen
 maessin = paarsch, de

Sepatu kang
 = handochten

1. Di toko Tjina itoe didjoeal orang banjak barang: topi, sepatoe, sepeda, pakaian-njonja dan pakaian-toean.
2. Disana saudara saja laki² membeli pakaian-dalam dan sapoe tangan selosin.
3. Berapa harganja pakaian-toean nomor satoe sekarang?
4. Tida mahal toean, moerah betoel! Baik toean lihat sendiri.
5. Harganja sepeda lebih dari tiga ratoes lima poeloeh roepiah dengan lampoenja lestriks dan pompa.
6. Di belakang roemahkoe ada kebon besar dengan banjak pohon boeah².
7. Di moeka dan kiri-kanan ada kebon dengan kembang.
8. Dalam roemah ada kamar boeat, (voor) toean, kamar makan dan tiga kamar tidoer.
9. Makanan dimasak olèh koki di dalam dapoe.
10. Baboe djoega ada, lagi djongos serta bininja, jang bekerdja di roemah oentoek menolong njonja

In die Chineesche toko verkoopt men veel goederen; hoeden, schoenen, fietsen, dames- en heeren-costuums.

Mijn broer kocht daar ondergoed en een dozijn zakdoeken.

Hoeveel kost een heerenpak eerste kwaliteit tegenwoordig?

Niet duur mijnheer, echt goedkoop! 't Beste is, dat U zelf (eens) kijkt.

Een fiets kost meer dan 350 gld, met electrische lamp en pomp.

Achter mijn huis is een groote tuin met veel vruchtboomen.

Aan den voorkant en links en rechts is een bloementuin.

In het huis is een kamer voor mijnheer, een eetkamer en drie slaapkamers.

Het eten wordt gekookt in de keuken door de kokkie.

'n Baboe is er ook en verder een djongos met zijn vrouw, die in huis werken om mevrouw te helpen.

(Orang Tjina) of Tiong Hoa	Chinees	baik	goed; 't zou goed zijn...
djoeal	verkoopen	sendiri	zelf
barang	goederen	lampoe	lamp
topi	hoed	lesterik	electrisch
sepatoe	schoen	pompa	pomp
saudara	broer, zuster	kebon	tuin
laki-laki	mannelijk	boeah	vrucht

Charis manggae of Phed = zondag
 Senin = Maandag
 Selasa = Dinsdag
 Rabu of arba = woensdag
 Kamis = Vrijdag
 Jumat = Zaterdag
 Sabtu = Zondag
 Pabbie = zaterdag
 5e marktdagen;
 Pabbie
 Pong
 wage
 wettig
 legi

*hempun = verzamelen
per = an = verandering*

perempoean	vrouwelijk	kembang	bloem
pakaian dalam	onderkleeren	masak	koken
sapoe tangan	zakdoek	dimasak	gekookt worden
losin	dozijn	makanan	't eten
nomor satoe	eerste soort	bini <i>uitgep.</i>	vrouw
mahal	duur	kerdja	werken
		toeloeng	helpen
		(tolong)	

*timmer laet = N.O. / kerst laet = NW
tingakra = 20. / daja = 2W*

*dorst hebben = aor
honger = lapar.*

WOORDENLIJST MALEISCH—NEDERLANDSCH.

<i>el'ga</i>		A	
Ada	er zijn, er is	anak	kind
air <i>a'p'et</i>	water	anak kapala <i>schij</i>	matroos
ajah <i>bapa</i>	vader	antara	tusschen (<i>ruimte</i>).
ajam	kip	apa?	wat?
ajo	vooruit!	apa-apa	iets
akan	zullen	api	vuur
aloen ²	'n groot plein	atas	op
ambil	halen, nemen	atau <i>fatawa</i>	of
Amerika	Amerika	awas	pas op! <i>u'jk uit.</i>
Asal	= afkomstig	B	
<i>e</i>		belas	10 (bij get. 11—19)
Baboe	dienstbode	belakang	achter
bagaimana	hoedanig	belanda	Nederlandsch
bagoes	mooi	beli	koopen
baik = ai	goed	beloem	nog niet
bajar	betalen	benzin	benzine
ban	band	berani	moed, moedig
bangen	opstaan (<i>uit m'it</i>)	berapa	hoeveel
banjak	veel	berbaris	in het gelid
<i>ke'zans</i> bapak (of ajah)	vader	<i>ke = fraebix.</i>	staan
barang	goederen,	(membaris)	(marcheeren)
barangkali	misschien	beri	geven
baris	rij, gelid, <i>exer- oelen</i>	besar	groot
baroe	nieuw	besi	ijzer
bawa	brengen	bèsok	morgen
bawah	onder	Betawi	Batavia
beladjar	studeeren		
<i>bag'chae</i>	<i>alder.</i>		

*main = spelen.
lain = anders.
laki bairi = guesdeman.*

bingung

verward

film
plaats
syent
bewent
bini = *esere*
bioskop *gangbar*
bisa *kitaep*
bir
bitjara

betoel	echt, juist, <i>waar</i>	boeah	vrucht
bilang	zeggen	boeat (of oen-toek)	voor, om te
(of kata)	echtgenoot	boelan	maand, maan
bioskop	bioscoop	boleh	mogen, kunnen
bisa	kunnen	boenji	geluid
bir	bier	boentil	ransel
bitjara	spreken		

D

Daging	vleesch	disitoe	daar
dalam	in, binnen	djaga	waken, waker
dan	en	djahat	slecht, boos- wicht <i>orang djahat</i>
dapoer	keuken	djalan (<i>openbare</i>)	weg; lopen, gaan
dari	van, vanaf	djangan	niet doen, <i>verboden</i>
datang	komen	djaoeh	ver
dekat	dichtbij	djatoeh	vallen
delapan	acht	djatoeh mati	sneuvelen
dengan	met	Djawa	Javaan, Javaansch
dengar	hooren	Djepang, <i>Nippon</i>	Japan
désa	dorp	djoel	verkoopen
di	plaatsaand. <i>te</i> woordje	djoega	ook, toch
dia, ia	hij, zij	djongos	mann. bediende
diam	stil	doea	twee
dingin	koud	doedoek	zitten
disana	daar, ginds	doeloe	eerst, eerder, <i>vroeger</i>
disini	hier	dokter	dokter <i>medicijnman</i>

E

Empat	vier	enam	zes
-------	------	------	-----

G

Garpoe	vork	goenoeng	berg
gelas	glas	gorèng	bakken
gigi	tand	gosok	wrijven, poetsen
gobang, <i>benggal</i>	halve stuiver		

H

Habis	afgelopen, op	hati-hati	voorzichtig
hampir	bijna	hidoep	leven, levend
harga	prijs, waarde	hoetan	bosch
hari	dag	<i>hilang</i>	<i>{ verliezen (v.e. voorwerp)</i> <i>{ verdwijnen</i>

I

Ia (dia)	hij	ini	deze, dat
iboe	moeder	isi	vullen, inhoud
iboe-bapak	ouders	isteri	echtgenoot
ikan	visch	itoe	die, dat

J

Jang	die, welke, <i>de</i>
------	-----------------------

K

chabar = Kabar

kaja	bericht, tijding	kemarèn	gisteren
kalah	rijk	kemari	hierheen
kalau	overwonnen, <i>veel</i>	kembali	terug
kamar	als, indien	kembang, <i>baang</i>	bloem
kamar mandi	kamer	kentang	aardappel
kamar oto	badkamer	kerdja	werken
kami (<i>incl. kam -</i>)	garage	ketip - <i>pitjio</i>	dubbeltje
kamoe (<i>gipskayung</i>)	wij	ketjil	klein
kampoeng	U, jullie	kira	denken, meenen
	inheemsche wijk	kiri	links
	dorp	kita	wij (<i>exclusief</i>)
kanan	rechts	koeat	sterk
kantor	kantoor	koeda	paard
kapal	schip	koerang	minder,
kapas	wanneer		te weinig
kaptein	kapitein	koki	keukenmeid,
kartjis	kaartje(s)		kokkie
ke	richtingaan- gevend	kopi	koffie
kebon	tuin, tuinman	kornèl	kolonel
kelamboe	musketen- gordijn	kota	stad
		klèwang	sabel
		<i>kramat</i>	<i>kerly prof.</i>
		<i>krama</i>	<i>gerdicht.</i>
		<i>kraman</i>	<i>ker kraman</i>
Lagi	meer, bovendien	lihat	zien
lain	ander, anders	lima	vijf
laki-laki	mannelijk	limoen	limonade
lama	lang (van tijd)	litnan	luitenant
lampoe	lamp	liwat	voorbij
lebih	meer	loepa	vergeten
lekas	gauw	loesa	overmorgen
lemboe, <i>sapi</i>	koe	losin	dozijn
lestriik	electrisch		

panjang

lang (maat)

kerima kasi kembali. niet te danken

maloe

berch pand
vrijleggen

M

minjak tanah = petroleum
grond.

Madjoe
mahal
makan
makanan
malam
mana
mandi
manis
maoe
masak
masih
masoek

voorwaarts (gaan)
duur
eten
eten (z.n.)
avond
waar
baden
zoet
willen
koken
nog
naar binnen

mati
melajoe
menang
mēngerti
menit
mesti
minjak
minoem
minoeman
minoem rokok
minta
miskin

dood
maleisch
winnen
begrijpen
minuut
moeten
olie
drinken
drank
rooken
vragen
arm

mata
mata-sapi
mata-mata

oog
spiegelei
spion

moeda
moeka
moerah
moesoch
moekoch

jong
voor, aangezicht
goedkoop
vijand
bemoorden

N

Nanti
nasi
njamoe
njonja

straks
rijst (gekookte)
muskiet
mevrouw

nomor
nomor satoe
nona

nummer
eerste kwaliteit
juffrouw

O

Obat
opsir
orang
orang djahat

medicijn
officier
mensch, men
booswicht

orang itoe
olèh
oto
orang toea

zij (plur.)
door
auto
ouders

P

Pagi
pagi-pagi
pakai
pakaian
pakaian dalam
panas
parit
pasang
pasar
pelan-pelan
pèlor
perang
perempoean

ochtend
's morgens vroeg
gebruiken
kostuum
ondergoed
warm
sloot, greppel
vastmaken
markt
langzaam
kogel
oorlog
vrouw, vrouwe-

periksa
pergi = pergi.
piring
poekoel, dijam
poelang
poeloeh
poenja
pohon
pompa
potong

onderzoeken
weggaan
vaatwerk, bord
uur
naar huis gaan
tien
bezitten
boom
pomp
snijden, slach-

(se)prapat

een kwartier (1/4).

- { voorlooper
leider

poekoe
pasoekeu

slaan.
afdeling.

terima kasih: dank u wel
 semochaen = alshablieft.

R

Ratoes
 riboe
 ringgit
 roemah

honderd
 duizend
 rijksdaalder
 huis

perak
 roemah obat
 roemah sakit
 roepiah-*perak*
 roti

gulden, zilver
 apotheek
 ziekenhuis
 gulden
 brood

S

Sadja
 saja
 sajoetan
 sakit
 (di) sana
 sangkoer
 sapi

slechts
 ik; ja
 groente
 ziek
 aldaar
 bajonet
 koe (alleen op
 Java)

sepéda
 serdadoe
 serang
 sersan
 setali
 setasioen
 setengah
 siapa
 sinjo
 (di) sitoe
 sobat
 soedah
 soeka (*to like*)

fiets
 soldaat
 aanvallen
 sergeant
 kwartje
 station
 (een) half
 wie?
 jongeheer
 daar
 vriend (*sahabat*
arabisch)
 al
 prettig vinden,
 lusten

sapoe tangan

zakdoek
 een
 broer, zuster
 omdat, doordat
 weinig
 erg

soerat
 soerat kabar
 soeroeh

brief
 krant
 opdragen,
 bevelen

satoe
 saudara
 sebab
 sedikit
 sekali
 sekarang
 sembilan
 semoea
 sèn
 senapan
 sendiri
 sendjata
 sepatoe
sapoe

lahi
heremproen

nu
 negen
 alle
 cent
 geweer
 zelf
 wapen
 schoen

soesah
 soesoe
 sopi
 sopir

last, moeite
 melk
 borrel
 chauffeur

sapoe

afwegen
berem.

slamat tidur

wellkruuten.

T

Tadi
 tahoe
 takoet
 tangsi
 tangan
 tangkap
 tapi (tetapi)
 tèh (t)
 teloe
 tempat
 tengah
 tengah djalan
 tempat tidur
 tentoe

zooeven
 weten, *onten koch*
 bang (rijn).
 kazerne
 hand
 pakken
 maar
 thee
 ei
 plaats
 half
 onderweg

tengah hari
 (bala) tentara
 terang
 terima
 terlaloe
 tetapi
 tiap-tiap
 tida
 tidoer
 tiga
 tinggal
 tjoba

's middags
 leger
 helder
 ontvangen
 erg, zeer
 maar
 ieder, elk
 niet, neen
 slapen
 drie
 blijven
 probeeren

tempat tidur

bedikant.

bala

volgeling. 25

tentoe

niet zeker

slamat makan smakeligh eten.

late pagi

gode morgen.

slambak

schelte

tjoetji
tjoklat
Tjina
toea
toean
toedjoeh

Tjong Hwa

wasschen
chocolade
Chineesch
oud
heer
zeven

Chinees.

toekang
toeloeng
toenggoe
toko
topi
topi besi

tolong

vakman
helpen
wachten (op)
winkel
hoed
helm

bedreuen in.
hoofdstuk

W

Wah!

Uitroep van
verbazing

wang (oeang)

geld

WOORDENLIJST NEDERLANDSCH-MALEISCH

A

Aanvallen
aardappel
aantreden
acht
achter
afgeloopen
aldaar
al
alle

serang
kentang
berbaris
delapan
(di) belakang
soedah
disana
soedah
semoea, seka-
lian

allerlei
als
amper
ander
anders
apotheek
arm
auto
avond

segala
kalau
hampir
lain
lain
roemah obat
miskin
oto
malam

B

Baden
bagage
bajonet
bakken
band
(v. e. auto bijv.)
bang
Batavia
bediende (vr.)
bediende (mn)
begrijpen
benzine
berg
bericht
bestaan
betalen
bevelen

mandi
barang
sangkoer
gorèng
ban
takoet
Betawi
baboe
djongos
mengerti
benzin
goenoeng
kabar
ada
bajar
soeroeh

bier
binnen
bioscoop
bloem
blijven
boom
booswicht
bord
borrel
bosch
bovendien
brengen
brief
broer
brood
bijna

bir
(di) dalam
bioskop
kembang
tinggal
pohon
orang djahat
piring
sopi
hoetan, rimba
lagi
bawa
soerat
saudara
roti
hampir

Google
to kg

kali
pikol

Rond - boender.
viertant - bersagi.
lang - pandan

bahoe - 7096 M.
paal - 1400 M.
plunder - kort.

C

Cent Chauffeur Chinees (z.n.)	sèn sopir orang Tjina of Tiong Hoa	Chineesch (bijv. nmw.) chocolade	Tjina tjoklat
-------------------------------------	---	--	------------------

D

Daar	(di) sana	doordat	sebab
dag	hari	dokter	dokter
dat	itoe	dorp	dèsà, kampong
denken	kira	dozijn	losin <i>dua belas</i> .
deze	ini	drank	minoeman
dichtbij	dekat	drie	tiga
die	itoe	drinken	minoem
dienstbode	baboe	dubbeltje	ketip
dit	ini	duizend	riboe
dood	mati	duur	mahal
door	olèh		

E

Echt	benar, betoel	elk	tiap-tiap, <i>saben</i> .
echtgenoot	bini, isteri	en	dan
een	satoe	er is, er zijn	ada
eerst	pertama	erg	sekali
eerste kwaliteit	nomor satoe	eten (z.n.)	makanan
ei	telor	eten (werkw.)	makan
electrisch	listerik		

G

gaan (naar huis)	poelang	goed	baik
garage	kamar oto	goederen	barang
gauw	lekas	goedkoop	moerah
gebruiken	pakai	ginds	(di) sana
geld	wang	gisteren	kemaren
gelid, streep	garis	glas	gelas
gelid staan (in het)	berbaris	greppel	parit
geluid	boenji	groente	sajoeran
geven	beri	gulden	roepiah
geweer	senapan		

H

halen	ambil	hand	tangan
halve stuiver	gobang	heer	toean
een half	setengah	helder	terang

sapoe tangan = kakhoele. 27
handdoek = oi.

helm
helpen
hier
hierheen
hoed
hoe(danig)

topi besi
toeloeng
(di) sini
kemari
topi
bagaimana

hoeveel
honderd
hooren
huis
(naar) huis gaan
hij

berapa
ratoes
dengar
roemah
poelang
ia, dia

I

Ieder
iets
ik

tiap-tiap
apa-apa
saja

indien
inheemsche wijk
inhoud

kalau
kampoen
isinja

J

Ja
Japan
Javaan, Javaansch
jong

saja
Djepang
Djawa
moeda

jongeheer
juffrouw
jullie
jij

sinjo
nona
kamoe
engkau, kamoe

K

Kaartje(s)
kamer
kantoor
kapitein
kazerne
kennen
keuken
keukenmeid
kind
kip
klein
koffie

kartjis
kamar
kantoor
kaptèn
tangsi
tahoe
dapoer
koki
anak
ajam
ketjil
kopi

kogel
koken
kokkie
kolonel
komen
koopen
kostuum
koud
krant
kunnen
een kwartier
een kwartje

pelor
masak
koki
kornèl
datang
beli
pakaian
dingin
soerat kabar
bisa
seprapat
setali

L

Lang (van tijd)
langzaam
lamp
last
leger

lama
pelan-pelan
lampoe
soesah
(bala) tentara

leven(d)
limonade
links
loopen
luitenant
lusten

hidoep
limoen
kiri
djalan
litnan
soeka

M

Maan
maand
maar

boelan
boelan
tetapi, tapi

maleisch
mannelijk
marcheeren

melajoe
laki-laki
membaris

markt	pasar	moedig	berani
matroos	anak kapal	moeder	iboe
medicijn	obat	moeite	soesah
meer	lebih, lagi	moeten	mesti
melk	soesoe	mogen	bolèh
men	orang	mooi	bagoes
meenen	kira	morgen	bèsok
mensch	orang	morgen	pagi
met	sama, dengan,	(ochtend)	
	serta	's morgens	pagi-pagi
mevrouw	njonja	vroeg	
midden	tengah	muskiet	njamoe
minder	koerang	musketen-	kelamboe
minuut	menit	gordijn	
misschien	barangkali		

N

Naar binnen gaan	masoek	niet	tida(k)
naar huis gaan	poelang	nieuw	baroe
naast	sebelah, sisi	nog	masih
Nederlandsch	Belanda	nog niet	beloem
neen	tida	nu	sekarang
negen	sembilan	nummer	nomor

O

Ochtend	pagi	ook	djoega
of	atau	oorlog	perang
officier	opsir	op	atas
olie	minjak	opdragen	soeroeh
omdat	sebab	opstaan	bangoen
ondergoed	pakaian dalam	in orde brengen	atoer
onderweg	tengah djalan	oud	toea
onderzoeken	periksa	ouders	iboe-bapak
ontvangen	terima	overmorgen	(hari) loesa
oog	mata		

P

Paard	koeda	poetsen	gosok
pakken	tangkap	pomp	pompa
pas op!	awas	prettig vinden	soeka
plaats	tempat	probeeren	tjoba
plein	aloen-aloen	prijs	harga

R

Ransel	boentil	reden	sebab
rechts	kanan	reeds	soedah

rooken
rij
rijk

minoem rokok
garis
kaja

rund
rijksdaalder
rijst (gekookte)

lemboe (sapi)
ringgit
nasi

S

Sabel
schip
schoen
sergeant
slachten
slapen
slecht
slechts
sloot
's middags
's morgens
's morgens vroeg
snel

klewang
kapal
sepatoe
sersan
potong
tidoer
djahat
sadja
parit
tengah hari
pagi
pagi-pagi
lekas

sneuvelen
snijden
soldaat
spiegelei
spion
spoedig
spreken
stad
station
sterk
stil
straks
studeeren

djatoeh mati
potong
serdadoe
mata sapi
mata-mata
lekas
bitjara
kota
setasioen
koeat
diam
nanti
(bel) adjar

T

Tand
terug
te weinig
thee
tien

gigi
kembali
koerang
tèh
poeloeh

toch
tuin
tuinman
tusschen
tijding

djoega
kebon
toekang kebon
antara
kabar

U

U

kamoe

uur

poekoel

V

Vaatwerk
vader
vakman
vallen
van
vanaf
vastmaken
veel
ver
verboden
vergeten
verkoopen
verliezen
vier
visch
vleesch

piring
bapak
toekang
djatoeh
dari
dari
pasang
banjak
djaoeh
dilarang
loepa
djoeal
kalah
empat
ikan
daging

vlug
voor (om te)
voor (plaats)
voorbij
vooruit
voorwaarts
voorzichtig
vork
vragen
vriend
vrouw, vrouwe-
lijk
vrucht
vullen
vuur
vijf

lekas
boeat
(di) moeka
liwat
ajo
madjoe!
ati-ati
garpoe
minta
sobat
perempoean
boeah
isi
api
lima

wagen
locomotief
fiets

kereta
api.
angin (lucht)

W

Waar?	(di) mana?	weggaan	pergi
waarde	harga	weinig	sedikit
wachten op	toenggoe	(te) weinig	koerang
waken	djaga	welke (persoon)	siapa
waker	orang-djaga	werkelijk	betoel
wanneer	kapas	werken	(be) kerdja
wanneer (als)	kalau	weten	tahoe
wat?	apa?	wie?	siapa?
water	air	willen	maoe
wapen	sendjata	winnen	menang
warm	panas	wrijven	gosok
wasschen	tjoetji	wij	kita, kami
weg	djаланan		

IJ

IJzer	besi	IJs	ès
-------	------	-----	----

Z

Zakdoek	sapoe tangan	zien	lihat
zeer (te)	sekali (terlaloe)	zitten	doedoe
zeggen	bilang	zoet	manis
zelf	sendiri	zooeven	tadi
zes	enam	zuster	saudara
zeven	toedjoeh		perempoean
ziek	sakit	zullen	akan
		zij	dia orang

lichaam	badan, tubuh	tong = lidah	
hoofd	Kepala.	tand gigi	
hals	leher.	kieren gigi geraham.	
borst	dada	keel kerongkongan.	
bruit	perut	mond kelenjar leher.	
rug	belakang	kin dagoe, djangkot.	
heup	paha	kakh tollang, rahang.	
lendenen	pinggang	oog mata.	
kin, richte	sakit (perut)	wengbrauw Kening - idap.	
arm	lengan.	bucht pipi djalan napas.	
spet, been	kaki	adem napas.	
hand	tangan.	haren ramboet	
schaap	pelupisan.	oorspring - lobang kelenjar.	
haar	ramboet.	oog mata.	
neus	hidung.	reuk baech.	
heuggat	lobang	schouder poendak	
oor	Koeping of	telingah	
wang	pipi	voorhoofd	
mond	moelak.	vinger	
lip	bibir	aamen	
		badai & (kaki k.)	
		djari	
		djempol = jempol	

galekeer = betae enpestoe

malaria : sik, malaria.
frambesia : sakit patek.
pest : .. sam par.
cholera : .. kolera.
.. typhus.
.. dysenterie.
pokken : .. tjatjar.
vaccinatum : mantri ..
tuberculoce : sakit batok kering.
hoesten : batuk.
droog : Kering.
anacrin : sakit kekocoran.
bloed : darah. (darah).
tweling, winter : Koerang.
lepra : sakit Koesta.
.. (perjakis) .. kedali.
elephantiasis : sakit sentoet.
.. " .. kaki gajah.
sentoet =
Gaja : elefant.
oer : Kaki.
mijnworm : sakit tjatjin lumbong.
mijn : lumbong.
worm : tjatjin.
lintworm : sakit tjatjin pita.
lint : pita.
ischier : sakit singel.
geslachte licht : .. kemaloean.
verleyen : maloe.
kouwatten : masoek angin.
wind : angin.
naer binnen : masoek.
ruwe : bisoek, poeroe.
geschwel : bengkak.
piestje : bintik.
bloedvergiftiging : ratjan darah.
slangstake : kepisaan.
dierlijk gif : bisa.

gerorder 352. 1946.